

A1 Topaic 6**07 Ceisteanna in aghaidh an chloig****Labhairt**

2

07 Ceisteanna in aghaidh an chloig**Le múineadh:**

- Ag fiafraí de dhuine an ndéanann sé rud áirithe.

3

An Aimsir Láithreach

- An cuimhin leat an tsúlí chun caitheamh aimsire duine a fháil amach?
- Cad a dhéanann tú nuair a mbíonn am saor agat?

4

An Aimsir Láithreach

- Sa Ghaeilge tá gach briathar leathan nó caol.
- Chun an aimsir láithreach a dhéanamh tógann tú fréamh an bhriathair (an chuid a fhaigheann tú san fhoclóir) agus cuireann tú deireadh leis.
- Leathan – ann, (déanann) –áíonn (ceannaíonn)
- Caol -eann, (briseann) -íonn, (bailíonn)

5

An Aimsir Láithreach

- Cuirtear ***an*** + ***urú*** roimh an mbriathar chun an fhoirm cheisteach a dhéanamh.
- Cuirtear ***ní*** + ***séimhiú*** roimh an mbriathar chun an fhoirm dhiúltach a dhéanamh
- ***An* + *urú* = ?**
- ***Ní* + *séimhiú***

6

An Aimsir Láithreach

- An éisteann tú le ceol?
-éistim / **ní éistim**
- An dtéann tú go dtí an phictiúrlann?
-téim / **ní théim**
- An imríonn tú peil?
-imrím / **ní imrím**

7

An Aimsir Láithreach

Bain úsáid as an bhfoclóir www.teanglann.ie muna bhfuil tú cinnte.

8

Foclóir Gaeilge-Béarla
Ó Dónaill, 1977
An Foclóir Beag
Ó Dónaill & Ua Mhuileoin, 1993
English-Irish Dictionary
de Bhaldraíthe, 1959
Gramadach
Foghraiocht

Tosach A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

TORTHAÍ IN FOCLÓIR GAEILGE-BÉARLA

téigh, *vt. & i.* (*pres. téann, fut. -fidh, vn. téamh, pp. -ite*). Heat, warm. 1. (a) *Do chosa a théamh leis an tine*, to warm one's feet before the fire. *Tá an seomra ag téamh go bréa anois*, the room is getting nice and warm now. ~ *an leaba duit fén*, air the bed for yourself. *Théigh sí buidéal bainne don leanbh*, she warmed a bottle of milk for the child. ~ *an bia san oigheann*, heat the food in the oven. (b) Give warn feeling to. *Téidilh an bia do ghofle*, the food will warm your stomach. (c) Have warn feeling for. *Níor théigh mo chroí riabh leo*, my heart never warmed to them. 2. (a) Kindle, glow. *Téidilh sé na leinne agat*, it will make your cheeks glow. (b) Inflame. *Tá sé ag téamh ina chuid fola*, ina chraicinn, he is getting hot and angry. *Théigh fá dtaoibh diom*, I became hot and nervous. *S.o. CRACCEANN l.* (c) Overheat. *Tá an fáir ag téamh sna crucha*, the hay is heating in the stacks.

téigh, *vt. & i.* (*pres. téann; fut. -rachaidh; p. chuaigh, fut. chuathas, dep. deachagh, dep. ait. deachthas; vn. dul, pp. dulta*). Go. 1. Move, proceed. (*a*Dul ó deach, go háit, abhaile, go Meiriceá, to go from place, home to America. *Dul*

téidh
téidhe
téidheach
téidheamh
téidhm
téidil
téifeach
téigh
téigh ag
téigh amach ar
téigh ar
téigh as
téigh chuir
téigh de
téigh do
téigh faoi
...

9

Foclóir Gaeilge-Béarla
Ó Dónaill, 1977
An Foclóir Beag
Ó Dónaill & Ua Mhuileoin, 1993
English-Irish Dictionary
de Bhaldraíthe, 1959
Gramadach

AN DRAOI GRAMADAÍ

téigh
• *BRIATHAR*

AINM BRIATHARTHA
dul

AIDIACHT BRIATHARTHA
dulta

 Aimsir chaithe

UATHA

- 1 **chuaigh mé**
 - an ndeachaigh mé?
 - ni dheachaigh mé
- 2 **chuaigh tú**

téide
téidh
téidh
téidi
téidil
téifea
téigh
téigle
téigli
téigli

10

téigh
• BRIATHAR

AINM BRIATHARTHA
dul

AIDIACHT BHRIATHARTHA
dulta

Aimsir chaite

Aimsir chaite

Aimsir láithreach
Aimsir fháistineach
Modh coinníollach
Aimsir ghnáthchaite
Modh ordaitheach
Modh foshuiteach

3 **chuaign sé** (*FIR.*)
• an indeachaigh sé?
• ní dheachaigh sé
chuaign sí (*BAIN.*)
• an indeachaigh sí?

Speaker icon

11

Aimsir láithreach

HATHA

1 **teim**
• an téim?
• ní théim?

2 **teann tú**
• an téann tú?
• ní théann tú?

3 **téann sé** (*OB.*)
• an téann sé?
• ní théann sé?

téann sí (*OB.*)
• an téann sí?
• ní théann sí?

IOLRA

1 **teimid**
• an téimid?
• ní théimid?

2 **teannmhd**
• an téannmhd?
• ní théannmhd?

3 **téann slibh**
• an téann slibh?
• ní théann slibh?

SAORBRIATHAR

teilear
• an téileas?
• ní téilear

Speaker icon

12

Bileog

Ceisteanna in aghaidh an chloig

Speaker icon

13

Ceisteanna in aghaidh an chloig

- Cuirfidh mé na ceisteanna ar fad ort.
- Tabhair dom freagraí loma.
- Mar shampla: *An éiríonn tú roimh a seacht a chlog gach maidin?*
- Freagra: *Éirím/Ní éirím.*
- Breach síos na freagraí.

14

Ceisteanna in aghaidh an chloig

- Rachaidh mé tríd na ceisteanna ar dtús agus míneoidh mé aon focail nó frásáí nua.
- Folláin - healthy
- Blasta – tasty
- An nuacht – the news

15

Ceisteanna in aghaidh an chloig

1. An éiríonn tú roimh a seacht a chlog gach maidin?
2. An itheann tú brífeasta folláin?
3. An dtosaíonn tú ag obair ar a naoi a chlog?
4. An dtagann tú abhaile ar a cúig a chlog?
5. An ndéanann tú dinnéar blasta gach tráthnóna?

16

Ceisteanna in aghaidh an chloig

6. An bhféachann tú ar an nuacht gach oíche?
7. An mbíonn lón agat le cairde ag an deireadh seachtaine?
8. An dtéann tú go dtí an phictiúrlann Dé hAoine?
9. An gcasann tú ar do chairde Dé Domhnaigh?

17

Ceisteanna in aghaidh an chloig

- Anois déan iarracht na ceisteanna a fhreagairt chomh tapa agus is féidir.

18

Ceisteanna in aghaidh an chloig

1. An éirionn tú roimh a seacht a chlog gach maidin?
2. An itheann tú bricfeasta folláin?
3. An dtosaíonn tú ag obair ar a naoi a chlog?
4. An dtagann tú abhaile ar a cúig a chlog?
5. An ndéanann tú dinnéar blasta gach tráthnóna?

19

Ceisteanna in aghaidh an chloig

6. An bhféachann tú ar an nuacht gach oíche?
7. An mbíonn lón agat le cairde ag an deireadh seachtaine?
8. An dtéann tú go dtí an phictiúrlann Dé hAoine?
9. An gcasann tú ar do chairde Dé Domhnaigh?

20

Ceisteanna in aghaidh an chloig

1. An éiríonn tú roimh a seacht a chlog gach maidin?
2. An itheann tú bricfeasta folláin?
3. An dtosaíonn tú ag obair ar a naoi a chlog?
4. An dtagann tú abhaile ar a cúig a chlog?
5. An ndéanann tú dinnéar blasta gach tráthnóna?

21

Ceisteanna in aghaidh an chloig

6. An bhféachann tú ar an nuacht gach oíche?
7. An mbíonn lón agat le cairde ag an deireadh seachtaine?
8. An dtéann tú go dtí an phictiúrlann Dé hAoine?
9. An gcasann tú ar do chairde Dé Domhnaigh?

22